

نگاهی روشمند به مشهورترین اثر مکتوب آیت الله العظمی میلانی
در گفت و گو با حجت الاسلام والمسلمین دکتر علی راد

شیوهای متفاوت در اثبات نظریه رهبری امت

آنچه حاصل این گفت و گوست، تصویری چندلایه از کتاب «قادتنا کیف نعرفهم» و مؤلف آن است؛ تصویری که نشان می دهد چگونه می توان از دل متون تاریخی و حدیثی، به نظریه ای منسجم در باب رهبری دینی و اجتماعی در اسلام دست یافت، بی آنکه به ورطه جدل ایدئولوژیک یا تقابل مذهبی فروغلتید.

■ **موضوع گفت و گو با حضرت تعالی، با توجه به زمینه پژوهشی که انجام داده اید، بررسی محتوای کتاب ارجمند آیت الله العظمی میلانی، «قادتنا کیف نعرفهم»، است. به نظر می رسد که برای شروع بحث بیان مقدمه ای از سوی شما مفید به فایده باشد.** همان طور که فرمودید، بحث و گفت و گو درباره کتاب ارزشمند و فاخر حضرت آیت الله العظمی سید محمدهادی میلانی است؛ کتاب «قادتنا کیف نعرفهم». این اثر یکی از آثار برجسته آیت الله العظمی میلانی در حوزه اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام است. در عنوان کتاب، از پیشوایان شیعه با تعبیر «قادة» یاد شده؛ تعبیری که مأخوذ از «زیارت جامعه کبیره» است، آن جا که در سلام به

کتاب، نه صرفاً به عنوان یک محدث یا مورخ، بلکه به مثابه فقیهی صاحب نظریه، وارد میدان شده است و از دل منابع معتبر اهل سنت، بنیان های نظری اندیشه شیعی درباره رهبری و ولایت اهل بیت علیهم السلام را صورت بندی می کند. مصاحبه پیش رو، تنها معرفی یک کتاب نیست، بلکه بازخوانی یک «روش» در دین پژوهی است؛ روشی که در آن، منبع گرایی معطوف به متن، جای سند گرایی صرف را می گیرد، تراکم اخبار، کارکردی نزدیک به توانر می یابد و اخبار تاریخی، در موقعیت ماده خام استنتاج های کلامی و فقه تراز قرار می گیرد. دکتر راد با تکیه بر این اصول، نشان می دهد که «قادتنا کیف نعرفهم» را باید در زمره آثاری دانست که قابلیت بازخوانی اندیشه سیاسی آیت الله العظمی میلانی را دارند؛ اثری که برخی، نا آگاهانه، آن را صرفاً ذیل عنوان فضایل نگاری طبقه بندی کرده و از این حیث، در پژوهش های معاصر، کمتر مورد توجه قرار داده اند. در این گفت و گو، علاوه بر تبیین ویژگی های روش شناختی اثر، نسبت این کتاب با مسئله تقریب مذاهب، نقد جریان های رقیب در تاریخ اندیشه اسلامی و پاسخ آیت الله العظمی میلانی به برخی انگاره های رایج در شیعه پژوهی نیز بررسی می شود.

سید جواد موسویان | کتاب «قادتنا کیف نعرفهم» (به قلم آیت الله العظمی سید محمدهادی میلانی) از جمله آثاری است که در نگاه نخست، ممکن است در امتداد سنت شناخته شده فضایل نگاری مذهبی قرار گیرد؛ سنتی دیر پا که در تاریخ اندیشه اسلامی، به ویژه در میان نویسندگان مسلمان، چه شیعه و چه اهل سنت، سابقه ای طولانی دارد. اما با تأملی عمیق تر در ساختار، گزینش منابع، شیوه استدلال و افق فکری مؤلف، درمی یابیم که این اثر، فراتر از یک گردآوری ساده از فضایل اهل بیت علیهم السلام و در لایه های درونی خود، حامل نظریه ای منسجم درباره رهبری، مرجعیت و مشروعیت دینی در تاریخ اسلام است. این دقیقاً همان نقطه ای است که حجت الاسلام والمسلمین دکتر علی راد، استاد حوزه و دانشگاه، در پژوهش مفصل خود بر آن دست می گذارد. دکتر علی راد که پژوهش خود را درباره کتاب «قادتنا کیف نعرفهم» به کنگره بزرگداشت آیت الله العظمی سید محمدهادی میلانی ارائه کرده است، در این گفت و گو تفصیلی، تلاش می کند تا در خلال یک خوانش روشمند و معناگرا، لایه های پنهان این اثر کم نظیر را آشکار کند. به باور او، آیت الله العظمی میلانی در این